

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Inhoudsopgave	1
OPROEP: (foto)materiaal bevrijding	1
De Westerd: deel 3 bedrijventerrein	2
Uit de oude doos: Peize in vroeger jaren door J.E.	4
Zelfbediening in Peize	6
Verkeer verbonden door Willem van der Velde	8
Uit de Staatscourant van 24-04-1896: Coöp. Handkracht Zuivelfabriek De Goede Verwachting te Peize	10

OPROEP

In het kader van 75 jaar bevrijding in 2020 zoekt het bestuur naar fotomateriaal en voorwerpen van de oorlogsjaren, met name van de bevrijding.

Heeft u materiaal dat u wel in bruikleen wilt geven (of wilt afstaan) voor de tentoonstelling neemt u dan contact op met een van de bestuursleden. Zie voor gegevens het binnenblad van de kافت.

STRAATNAMEN BUNGALOWPARK “WESTERINGEN”

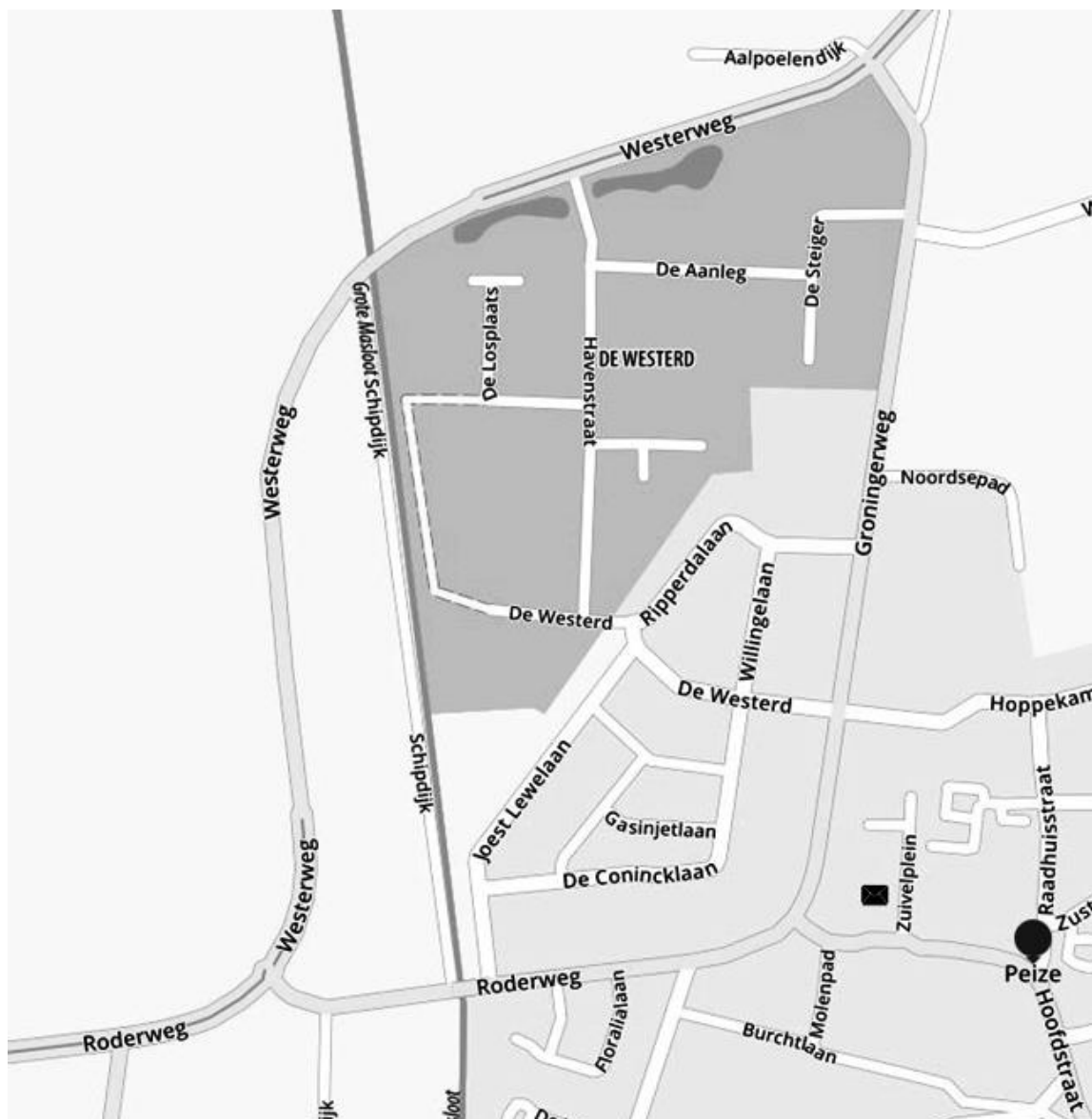
Deel 3: Bedrijventerrein De Westerd

Het eerste deel van het bedrijventerrein in Peize kreeg de naam De Westerd genoemd naar de gelijknamige straat die loopt vanaf de Groningerweg door de woonwijk “De Westeringen” naar het industrieterrein. Het laatste deel van deze weg -die ook de naam De Westerd kreeg- was toen ook al een doodlopende weg die loopt naar de Grote Masloot aan de westkant van Peize.

Aan beide kanten van de weg werden bedrijven gebouwd. Het grootste pand was toen van “Onder Ons” een toeleveringsbedrijf voor supermarkten. Toen er meer ruimte nodig was voor nieuwe bedrijven werd het terrein uitgebreid met een forse uitbreiding aan de noordkant van De Westerd.

Deze plannen voor het bedrijvenpark De Westerd werden uitgevoerd in 1992 en vele nieuwe bedrijven konden starten op dit nieuwe gedeelte van het bedrijventerrein De Westerd.

De Historische Vereniging Pezie – Peize was door B & W van Peize gevraagd om met een voorstel te komen voor de straatnamen op dit nieuwe ‘bedrijvenpark’. Omdat er vroeger ook al veel bedrijvigheid was in de buurt van dit nieuwe gedeelte van het bedrijventerrein, te weten in de vorm van een haven in de Schipsloot voor het lossen van diverse materialen voor het dorp Peize en de omgeving, ontstond het idee om deze geschiedenis in de straatnamen te laten terugkeren.

Het nieuwe bedrijvenpark kreeg een ontsluiting op de nieuwe rondweg om Peize aan de noordwest kant van het dorp. Door de nieuwe ontsluiting hoefde het zware verkeer ook niet meer door de woonwijk De Westeringen (De Westerd) wat voor de bewoners een hele verbetering was. De nieuwe rondweg om Peize kreeg de naam de **Westerweg**, de oude naam (kadasterkaart 1832) van de weg van Peize naar Groningen die we al jaren kennen als de Groningerweg.

De hoofdweg door het bedrijvenpark vanaf de Westerweg (rondweg) naar De Westerd van het bestaande deel van het bedrijventerrein kreeg de naam **Havenstraat**.

De haven van Peize was in de Schipsloot bij het woonhuis Schipdijk 5 dat vroeger het veerhuis was. Het veerhuis stond bij de haven en van hieruit kon je met de boot (veer) naar Groningen of het was het eindpunt als je reisde van uit Groningen.

In de buurt van de plaats waar de rondweg de Schipsloot kruist werd bij de aanleg van deze rondweg ook de zwaai kom ontdekt. Op een kaart van 1916 is de weg (Schipdijk) tot de haven al een verharde weg en in die tijd waren alleen maar de belangrijkste wegen verhard. In de haven van Peize konden geen hele grote schepen aanleggen en de Schipsloot was ook niet heel erg diep.

De eerste zijweg naar links van de Havenstraat komende van de rondweg kreeg de naam **De Aanleg**.

Schepen met bijvoorbeeld een zware lading bakstenen werden op Bommelier aan het Peizerdiep voor de helft gelost, zodat het schip met een halve lading (dus minder diepgang) naar de haven kon varen.

De zijweg naar rechts van de Havenstraat komende van de rondweg kreeg de naam **De Losplaats**.

Bij Bommelier aan het einde van de Stenhorstdijk in Peizerwold was vroeger ook een Overzet over het Peizerdiep van en naar Roderwolde. De passagiers werden overgezet met een praam. Zo kon je vanuit Peizerwold naar Roderwolde en andersom natuurlijk ook.

Bijvoorbeeld zoals de passagiers vanaf Roderwolde voor de Drachtstertram. Zij konden instappen bij het café te Peizerwold (Groningerweg 50). Met een geplaatste vlag kon je de Drachtstertram in Peizerwold laten stoppen. Deze NTM lijn tussen Drachten en Groningen vervoerde tot 1948 ook personen en tot 1985 alleen maar goederen.

De Drachtstertram heeft vanaf 1913 een deel van de werkzaamheden overgenomen van de scheepvaart over het Peizerdiep tussen Peize en Groningen en ommelanden.

De tweede weg links van de Havenstraat komende van de rondweg kreeg de naam **De Overzet**.

In 2010-2011 is het bedrijventerrein in oostelijk richting naar de Groningerweg uitgebreid. Vanaf de Groningerweg is toen ook een ontsluiting gemaakt naar de Havenstraat via een nieuwe weg en de al bestaande weg, De Aanleg.

De nieuwe weg in het derde gedeelte van het bedrijvenpark kreeg de naam **De Steiger**, een naam die past bij de andere namen van de straten in dit gebied.

UIT DE OUDE DOOS

Hopbel 16-04-1977
door Jeremias Ensing

PEIZE IN VROEGER JAREN

Wanneer men terugblijkt dan is er veel veranderd in ons dorp; uit de haardstedenregister uit 1742 blijkt dat er destijds plm. 155 huizen stonden.

Aan de zuidkant van het dorp stonden toen zeer weinig huizen en doordat het kadaster ontbrak is het moeilijk na te gaan waar ze precies stonden. Veel bos is verdwenen hakbos en zwaar eikenhout en het agrarische karakter van vroeger is grotendeel verdwenen en het aandeel van het inkomen van de bevolking komt thans voor het grootste gedeelte uit andere bronnen,

Er hebben zich in de laatste jaren nieuwe woonkernen gevormd op plaatsen waar vroeger geen enkel huis stond o.a. Altena, De Westerd, vroeger Westeringen genaamd, Kortland en de Es.

Het is jammer dat veel van vroeger is verdwenen zoals de Kymmelsborg, het Huis te Peize aan de Laan ^{1*)}, de oude burgemeesterswoning (zie foto), de borg Woudrust met daarnaast Bijlust ^{2*)}, het huisje van Otten Henderkien aan de Groningerweg ^{3*)}, het oude klooster ^{4*)} tegenover de kerk met daarnaast het z.g. Bolhen, thans bewoond door Mevrouw Hagenauw ^{5*)}; hier woonde vroeger de commies, die mede belast was met het toezicht op de molenaars.

Gelukkig dat thans wordt ingezien belangrijke panden voor het nageslacht te bewaren.

Veel nieuwe wegen zijn er gekomen; deze werden vroeger veelal aangeduid als dijk, b.v. Hertendijk, Aalpoelsdijk, Weringsedijk, Oude-Paarendijk, Scharenhulsedijk, Schipdijk, Langmadijk, Stenhorstdijk, Zanddijk, vroeger Lunschedijk, Smitsdijk, Loofhuttendijk ^{6*)}, Wolddijk, Hogemadijk, Noorddijk, Zuurdijk, Kooidijkje, Pannekoekendijk, Dribergendijk, Smeerveensedijk en de Pottebakkersdijk ^{7*)}.

Toch moeten we aannemen dat het merendeel van deze wegen nooit als waterkering zijn gebruikt ^{8*)}.

In de loop der jaren veranderen de namen b.v. Zuurseweg komt in de oude stukken voor als de Zuiderseweg; de Brusselseweg is eigenlijk de Bruselseweg. De plaats waar thans B. Westerhof ^{9*)} woont heette vroeger Brusel; het huis is gedeeltelijk zeer oud nog te zien aan de kleine gele stenen. De Hertendijk was vroeger het Arkendijkje; het huis ^{10*)} achter E. Hartlief heette vroeger de Ark en was eigendom van de fam. Ebbinge.

Nieuwe wegen ontstonden, zoals de Hereweg, de Boerakkerweg en de Esweg, die werd doorgetrokken naar Peizerwold, nu met de ruilverkaveling weer verdwenen.

Vroeger had het Achterstewold alleen verbinding met het dorp via De Pol of de Trenakkerweg; wel was hier een Melkenpad ^{?)} van het dorp naar het Achterstewold.

Enkele akkers werden met deze naam aangeduid; veel van deze voetpaden zijn in deze eeuw verdwenen, b.v. het Reepad, nu de Kortlandsweg, een gedeelte van het Noordsepad, een pad door het Kortland, een verbinding tussen de Kerkstraat en de Zuurseweg, één tussen de Zuurseweg en de Oude Veldijk door de z.g. Pallert en één tussen de Raadhuisstraat en de Esweg die dan verder een verbinding vormde met het eerder genoemde Melkenpad ^{?)}.

Peize Kerkstraat 14: De oude burgermeesterhuis, afgebroken in 1937

Eigenaardige namen zoals de Pallert, de Woert, de Strengen, de Horst en de Hullen komen ook op andere plaatsen in het noorden voor en van de oorsprong is weinig bekend ^{11*)}; hier hebben we de Zandhul, de Scharenhul en de Dove Hul. Wat verder opvalt is dat men bij de wegen die noord-zuid lopen de woningen voor het grootste gedeelte aan de oostzijde stonden. Zou daar een bepaalde regel voor zijn geweest?

J.E.

Noot van de redactie

- 1*) Laan nu bekend als Burchtlaantje
- 2*) Bijlust stond waar nu Woudrustlaan 1 is
- 3*) Huisje aan de Groningerweg stond ongeveer ter plekke van nummer 20B
- 4*) oude klooster thans Hoofdstraat 33, pand Schuiling
- 5*) in het bedoelde pand is nu de Pizzeria, Hoofdstraat 35, gevestigd
- 6*) Loofhuttendijk liep van Smeerveense Dijk naar Vossegatsweg achter de begraafplaats
- 7*) Pottebakkersdijk (ook wel Loverhuttendijk genoemd) is een zijweg/pad van de Roderweg naar het Peizerdiep ter hoogte van Dribergendijk
- 8*) Dijk: bij een beekkronkel of een bocht in een weg in laagland. Ook: kunstmatige aangelegde verhoging in gebruik als weg/pad
- 9*) plaats B. Westerhof is Brusselseweg 1. Het oude huis is afgebroken
- 10*) Hertendijk 1
- 11*) Op de website van Jan Tuttel zijn de volgende betekenissen te vinden:
 - * de Pallert: poel, moerassige laagte
 - * de Woert: laag liggend land
 - * de Strengen: verbinding
 - * de Horst: hoger gelegen stuk land in een laag gebied vaak begroeid met bomen
 - * de Hullen: een venige overgang naar (voormalige) heide

Vraag van de redactie

?*) wie weet waar het Melkenpad lag?

ZELFBEDIENING IN PEIZE

In juni 1959 kreeg ook Peize een zelfbedieningswinkel. De firma Gebroeders Talens aan de Peizerpol had besloten hun kruidenierswinkel om te bouwen tot een zelfbedieningszaak. In de Hopbel van 13 juni 1959 stond dit feit als volgt vermeld.

Ook in Peize straks Zelfbediening.

Momenteel zijn de fa. Gebr. Talens bezig hun winkel te vergroten en om te bouwen tot zelfbediening, welke in de loop van de volgende week wordt geopend. Men kan hier dan op moderne wijze winkelen en zelf keuze maken uit de artikelen die men wenst.

Twee weken later op 27 juni 1959 stond een uitgebreidere toelichting in de Hopbel.

ZELFBEDIENING.

Ook Peize heeft nu een zelfbedieningswinkel. In deze tijd van automatisering en jacht naar vlugger en moderner, ontkomt ook het winkelbedrijf niet aan de geest van de tijd. De dikke, gemoedelijke winkeljuffrouw, die een poosje na het klingelen van de winkelbel langzaam door de keukendeur de winkel inkomt, na eerst even door het schouwvenstertje te hebben gekeken wie er binnenkwam en zich daarna met de klant onderhield met het wel en wee van het dorp of de buurt, behoort al lang tot het verleden.

Maar in die tijd kochten de bewoners van Peizerpol en omgeving toch reeds hun kruidenierswaren bij Talens. Het is nu al 65 jaar geleden, dat de winkel van Talens op de Pol werd opgericht. Deze winkel was gewoon in de keuken. Dit is lang zo gebleven. Maar Talens zou Talens niet zijn, als er niet steeds aangepast was aan de eis van de tijd. Na enige modernisering, werd nu 25 jaar geleden een geheel nieuw winkelpand gebouwd. Met vooruitziende blik werd dit groot opgezet.

Nog steeds is het pand groot genoeg, maar de inrichting bleek niet meer efficiënt. Rekenschap houdende met moderne verkoopmethoden, werd de zaak radicaal aangepakt. Het vorig jaar zou de verbouwing plaats hebben gevonden, maar door bijzondere omstandigheden moest dit worden uitgesteld. In tien dagen is alles klaar gekomen. De winkel is binnenshuis vergroot tot 60 vierkante meter. Men heeft kans gezien om de winkel in één dag geheel in te richten. Dit mag een prestatie heten, als men ziet, hoe keurig en overzichtelijk alles is uitgesteld. Zindelijk en duurzaam lijkt de formica, waarmede de vitrines en de schappen zijn bekleed. De betimmeringen werden door de fa. Scholte uit Winschoten geleverd, terwijl Hagenauw uit Peize zorgde voor de smaakvolle verlichting. Een groot aantal zakenvrienden maakte van de gelegenheid, welke op de avond voor de opening werd geboden, gebruik, om de firma Talens geluk te wensen met haar nieuw pand. Ook de Hopbel liet deze gelegenheid niet voorbijgaan, zoals U uit deze regels wel zult hebben begrepen.

Uiteraard volgden ook de reclame uitingen van Talens in de Hopbel. Zo stond in de Hopbel van 5 september 1959 onderstaande advertentie te lezen.

Kom voor die prijzen nu maar eens om

Koop Talens
♦ 16 juli 1907
† 11 november 1987

∞ getrouwd 13 juni 1935

Hendrikje Talens-Pranger
♦ 15 maart 1909
14 augustus 1994

Bewoners nr 44

Wie rekent koopt in TALENS' Zelfbediening!

Tot en met vrijdag 11 sept.
a.s. koopt U bij ons:

2 pakken Arks beschuit **58 ct.**
met prachtige ballen gratis
2 pakken Kristal soda van 44
voor **39 ct.**
200 gram lange vingers van 70
nu **59 ct.**
250 gram choc. Irene koekjes
slechts **49 ct.**
200 gram Vruchten hartjes
voor **45 ct.**
100 gr. fijne Ham) samen **95 ct.**
100 gr. Ploeworst)
1 blikje heerlijke soepballetjes
59 ct.
1 blik gehakt **89 ct.**
1 doos Karel I sigaartjes (20
stuks) tijdelijk **2.10**
Bij 250 gram koffie, merk naar
keuze, een pak sprits van 49
voor **25 ct.**

Hendrik Talens
♦ 12 oktober 1909
† 2 december 1974

∞ getrouwd 2 november 1933

Aaltje Talens-Laning
12 maart 1914
† 6 maart 2004

Bewoners nr 46

De Pol 44 en 46 Winkel Gebr. Talens

VERKEERD VERBONDEN! Door Willem van der Velde

Tegenwoordig hoor je deze kreet hoogstens in een slecht ziekenhuis, maar er was een tijd dat je dit boos in de telefoon kon roepen. Een tijd waarin telefoneren niet iets vanzelfsprekends was, waar in een schakellokaal dames zaten, die op verzoek met kabels met stekkers handmatig een verbinding tot stand brachten.

Vandaag de dag tref je in sommige huishoudens alleen nog mobieltjes aan, de oude vaste aansluiting is al verdwenen. Nog even en het lijkt weer op de situatie in 1950, toen het aantal vaste aansluitingen in Peize en omgeving op het telefoonnet 52 stuks bedroeg.

Als we nog verder teruggaan in de tijd, komen we in de periode dat hier nog geen enkele huisaansluiting aanwezig was.

In 1910 was buurdorp Roden al zo vooruitstrevend dat daar maar liefst drie privéaansluitingen waren en wel voor de Burgemeester (1), de Stoomzuivelfabriek (2) en Mr. Kymmel (3).

Wie in Peize een Belangrijk Gesprek moest voeren, kon terecht bij het Hulptelefoonkantoor. Zoals bij alle ambtelijke voorzieningen golden hier strikte regels:

Diensturen: Werkdagen: van 9.-- vm. tot 10.-- vm., van 12.-- m. tot 1.-- nm., van 2.-- nm. tot 3.-- nm., van 5.30 nm. tot 7.-- nm. Zon- en Feestdagen: van 8.-- vm. tot 9.-- vm.

Eene openbare spreekcel is gevestigd in het Hulptelegraafkantoor.

Maar in 1922 werd ook Peize voorzien van een telefoonkabel: zeven belangrijke instellingen of personen kregen de beschikking over een eigen toestel. En het was niet het gemeentehuis dat het belangrijke nummer 1 kreeg, maar dat was de Stoomzuivelfabriek! Hieronder het lijstje. ("Z. en Fd." betekent "Zon- en feestdagen".)

PEIZE. (Hulptelefoonkantoor.)		
Diensturen: Werkd.: 9—12. 2—3. 5½—7. Z. en Fd.: 8—9 vm.		
Burgemeester (Woning)	Elma, L. J. Aann. en bouwmat.h.	Mulder, G. H. C. Dir. Coöp. landbouw- ver. en boerenleenb.
Coöp. Stoomzuivelfabr. en Koren- malerij de Goede Verwachting	Gemeentehuis (9—12, 2—5)	Rijkstelegraafkantoor
	Jonge, J. de Café	Rijksveldwachter

De kabel werd na een paar jaar op verzoek van de middenstand in Roderwolde naar dat dorp doorgetrokken en zo zien we in 1938 een fikse uitbreiding van het aantal abonnees:

Peize.	
Diensturen: Werkd.: 8—19½. Z. en Fd.: 8—9. § Zie bladz. 4.	
Been, D. Café, Aann. v. betonwerken, Peizerpol	4
Bloembergen, J. Kringzaakvoerder N. V. O.	13
Burgemeester (Woning)	\$ 6
Coöp. Stoomzuivelfabr. en Korenmalerij de Goede Verwachting	\$ 1
Coöp. Verbruiksver. Ons Belang Dir. J. Hubert	8
Coöp. Vereen. Woldzicht Olieslagerij, Roderwolde	16 X
Elema, L. J. Aann., bouwmat.	3
Gemeentehuis (9—12, 14—17)	\$ 2
Gemeenteveldwachter	\$ 9
Hoff, H. Caféhouder, Roderwolde	\$ 18
Luinge, S. Dir. Landbouwvereen.	15
Nieboer, H. Café De Veehandel, kunstmest- en fourageh.	14
Rijksveldwachter	\$ 7
Scheepstra, M. Kruideniersw., Roderwolde	17
Stol, K. Hotel Datema	10
Stratingh, J. S. Arts	\$ 12
Zanten, J. v. Kruideniersw., Roderwolde	16 Y

Bij deze aansluitingen was iets merkwaardigs aan de hand: nummer 16 werd in Roderwolde gedeeld door zowel de molen als de winkel van Van Zanten. Had dit een technische of een financiële reden? Later gebeurde daar trouwens het zelfde met expeditiebedrijf Belga en café Hoff. Caféhouder/bakker Hoff leverde later ook een service die meer in kleine plaatsen voorkwam: hij stelde zich beschikbaar “om kosteloos dringende boodschappen over te brengen aan ingezetenen in de kom”. Dat heette een oproepst.

In 1962 werd telefoneren een stuk gemakkelijker toen de volledige automatisering van het telefoonnet gerealiseerd werd. Belangrijk genoeg om met een speciale serie postzegels te vieren. Het “verkeerd verbonden” zijn, was nu niet meer mogelijk. Alleen zou het nog wel jaren duren voor “een nummer draaien” overging in “een nummer intoetsen”.

Tot slot: de koppeling van Roderwolde met de schakelcentrale in Peize is gebleven. Nog steeds zien we dat terug in de telefoonnummers. Tot 1995 begon het netnummer van de regio Roden, Peize en omgeving met 05908. Het zesde cijfer (of zoals u wilt: het eerste cijfer van het abonneenummer) begon in Roden met een 1, maar in Peize en Roderwolde met een 3. Na de grote landelijke omnummering van bijna 25 jaar geleden werd “05908” vervangen door “05050”, maar de vijfcijferige abonneenummers bleven onveranderd.

(Dit artikel is een bewerking van een stukje dat eerder in De Wolmer, de dorpskrant van Roderwolde, verscheen.)

Bijvoegsel tot de Nederlandsche Staatscourant van
Vrijdag 24 April 1896, n°. 96.

COÖPERATIEVE VEREENIGINGEN.

No. 385. Coöperatieve Handkracht-zuivelfabriek “De Goede Verwachting”, te Peize, gemeente Peize.

Op heden, den negen en twintigsten Februari achttienhonderd zes en negentig, verschenen voor mij Gerrit Jan Hillegondus Ebbinge Wubben, notaris gevestigd te Roden, arrondissement Assen, provincie Drenthe, in tegenwoordigheid van de na te noemen getuigen, in het logement van Ensing, te Peize:

1. Reinder Zuideveld, landbouwer, wonende te Peize;
2. Alderd Ebbinge Alderdzoon, landbouwer, wonende te Peize;
3. Jan Staal, landbouwer, wonende te Peize, zoo voor zich en als gemachtigde van Annechien Freerks, weduwe Jan Ebbinge, landbouwster, wonende te Peize; Harmtien Brink, weduwe Alderd Ebbinge Alderdzoon, landbouwster, wonende te Peize, en Freerk Bakker, landbouwer, wonende Peizerwold, gemeente Peize, ingevolge volmacht, onder de hand opgemaakt en geteekend te Peize den vier en twintigsten Februari jongstleden, welke volmacht, na door den gemachtigde, in tegenwoordigheid van mij notaris en van de na te noemen getuigen, voor echt erkend te zijn, blijkens de onderteekening, ongeregistreerd aan deze akte is gehecht;
4. Jan Lunsche, landbouwer, wonende te Peize;
5. Jeremias Ensing, landbouwer, wonende te Peizerwold, gemeld;
6. Reinder Gelmers, landbouwer, wonende te Peize;
7. Berend Gunster, landbouwer, wonende te Peize;
8. Roelof Lunsche, gemeente-ontvanger en landbouwer, wonende te Peize;
9. Ephraim Izaäk Levie Rosenbaum, koopman, wonende te Peize;
10. Hendrik Huberts, schoenmaker, wonende te Peize;
11. Roelof Schuring Hendrikzoon, landbouwer, wonende te Peize;
12. Hendrik Schuring, landbouwer, wonende te Peize;
13. Jans Pieters, timmerman, wonende te Peize;
14. Harm Sinnige, landbouwer, wonende te Peizerwold, gemeld;
15. Hendrik Bakker Freerkzoon, landbouwer, wonende te Peize;
16. Roelof Staal, bakker, wonende te Peizerpol, gemeente Peize;
17. Geert Staal, landbouwer, wonende te Peize;
18. Roelf Pelink Ebbinge, landbouwer, wonende te Peizer-horst gemeld;
19. Gerrit Kok, landbouwer, wonende te Peize;
20. Popke Hoenderken, landbouwer, wonende te Klunderveen, gemeente Peize;
21. Jan Luinge Luinkzoon, klompenmaker, wonende te Peize;
22. Jan Ensing Reinderzoon, logementhouder, wonende te Peize;
23. Klaas Venema, tolpachter, wonende te Peize;
24. Jan Eitens Eitezoon, landbouwer, wonende te Peize;
25. Jan Thie, veldwachter, wonende te Peize;
26. Albert van Bruggen, landbouwer, wonende te Peize;
27. Derk Bathoorn Roelfzoon, arbeider, wonende te Peize;
28. Roelof Bathoorn Derkzoon, arbeider, wonende te Peize;
29. Lukas Westerhof, landbouwer, wonende te Peize;
30. Jan Ebbinge Gelmerzoon, landbouwer, wonende te Peizerwold, gemeld;
31. Gerbrand Staal, landbouwer, wonende te Peize;
32. Hendrik Venema, landbouwer, wonende te Klunderveen, gemeld, in hoedanigheid van gemachtigde van Martinus Venema, landbouwer, wonende te Klunderveen gemeld, en van

Trientje Ottens, weduwe Jan Roelfs Eitens, landbouwster, wonende te Peize, ingevolge volmacht, onder de hand opgemaakt en geteekend te Peize op dato dezer, welke volmacht, na door den gemachtigde, in tegenwoordigheid van mij notaris en van de na te noemen getuigen, voor echt erkend te zijn, blijkens de onderteekening, ongeregistreerd aan deze akte is gehecht;

33. Jan Luinge Roelfzoon, landbouwer, wonende te Peizerwold, gemeld;
34. Geert Harms, landbouwer, wonende te Peizerpol, gemeld;
35. Hendrik Ebbinge Freerkszoon, landbouwer, wonende te Peize;
36. Jan Douwes, landbouwer, wonende te Peize;
37. Hendrikus Talens, landbouwer, wonende te Peizerwold, gemeld;
38. Giliam Hendrik Cornelis Mulder, landbouwer, wonende te Peize;
39. Roelf Ebbinge Alderdszoon, landbouwer, wonende te Peize;
40. Jan Staal Gerbrandszoon, landbouwer, wonende te Peize;
41. Johannes Roelfs Dekker, landbouwer, wonende te Peize;
42. Jan de Jonge, winkelier, wonende te Peize;
43. Jan Arends Wilkens, landbouwer, wonende te Peize;
44. Roelf Ensing Hermannuszoon, landbouwer, wonende te Peizerwold, gemeld;
45. Hendrik Hendriks Been, koopman, wonende te Peizerpol, gemeld;

En verklaarden de comparanten bij deze akte op te richten eene vereeniging onder den naam van Coöperatieve Handkracht-zuivelfabriek “De Goede Verwachting” en daarvoor vast te stellen de navolgende statuten:

Artikel een. De vereeniging is coöperatief, draagt den naam van Coöperatieve Handkracht-zuivelfabriek “De Goede Verwachting”, en heeft haren zetel te Peize, gemeente Peize.

Artikel twee. Het doel der vereeniging is gemeenschappelijke zuivelbereiding door de exploitatie eener zuivelfabriek en den verkoop van de te verkrijgen boter.

Artikel drie. Om dit doel te bereiken sticht de vereeniging eene zuivelfabriek op door haar aan te koopen grond te Peize, en verbinden zich de leden om de melk hunner eigen koeien, die voor boterbereiding zal bestemd zijn, aan de fabriek te leveren en de daarvan komende boter voor gemeenschappelijke rekening te bewerken, te verkoopen en af te leveren.

Artikel vier. De vereeniging wordt, behoudens verlenging na afloop van het tijdvak, opgericht voor den tijd van tien jaren, aanvangende met den datum van openbaarmaking der statuten in de Staatscourant. In elk geval zal zij voortduren totdat de geldleening, bedoeld bij artikel zeven, geheel zal zijn afgelost.

Artikel vijf. Het domicilie der vereeniging is ten kantore der vereeniging te Peize.

Artikel zes. Het dienstjaar vangt aan op den eersten Mei.

Artikel zeven. Het voor de oprichting der vereeniging, den aankoop van het terrein, de stichting der fabriek en het aanschaffen der machines, werktuigen en gereedschappen benodigd kapitaal, hetwelk later zal blijken, zal worden geleend onder hypothecair verband van den grond en het fabrieksgebouw met hetgeen daartoe door bestemming behoort en solidaire borgstelling van alle leden der vereeniging. Deze leening zal binnen den tijd van zes jaren, te rekenen van den dag der oprichting van de vereeniging, moeten zijn afgelost, behoudens verlenging van den termijn door omstandigheden buiten toedoen van de vereeniging, in overleg met den geldschieter te bepalen. Aflossing en rente van het verschuldigde kapitaal worden uit de kas bestreden.

Artikel acht. Leden der vereeniging zijn de oprichters en zij die later als zoodanig worden aangenomen op voorwaarden door de vereeniging te stellen.

Artikel negen. Zij zijn verplicht om de melk hunner koeien, die zij voor eigen gebruik of eigen gefokte kalveren, doch hiervoor niet langer dan voor een door het bestuur te bepalen tijd, niet noodig hebben, aan de fabriek te leveren. Op Zondagen, op den eersten Kerstdag en op Hemelvaartsdag heeft geene levering plaats. Buiten schriftelijke toestemming van het bestuur is het aan de leden op verbeurte eener boete van tien gulden voor elke overtreding, ten voordeele van de vereenigingskas, verboden om melk of boter ergens anders dan aan de fabriek af te leveren, alsmede om melk te verkoopen, tijdens zij aan de fabriek leveren.

Artikel tien. Het is verboden om aan de fabriek te leveren:

- ten eerste, melk van ongezonde koeien;
- ten tweede, melk van kalfkoeien, binnen zes dagen na het kalven; van dragende koeien gedurende de laatste zes weken van de dracht;
- ten derde, melk die vervalscht is, vermengd of niet behoorlijk behandeld is geworden, of die geen vier graden roomgehalte heeft;
- ten vierde, melk uit huisgezinnen waar besmettelijke ziekten heerschen, en
- ten vijfde, melk die in onreine melkstoopen wordt afgeleverd, of die in zoodanigen toestand is, dat zij voor de bereiding van deugdelijke boter ongeschikt wordt geacht.

Artikel elf. De melk die in onreine stoopen wordt afgeleverd of in het algemeen de melk die in het vorig artikel bedoeld wordt, zal door het dienstdoende personeel niet worden aangenomen. De leveranciers der geweigerde melk kunnen daarop in beroep komen bij het lid van het bestuur, aan wien de controle der melk is opgedragen.

Dat lid stelt zoo spoedig mogelijk een nauwkeurig onderzoek in en doet daaromtrent onmiddellijk uitspraak. Die uitspraak is voor geen hooger beroep vatbaar en de leveranciers moeten zich daaraan onderwerpen.

Artikel twaalf. De melk moet worden geleverd zooals zij uit de koe komt, nadat zij door eene goede teems is doorgezegen. Voor zoover de levering niet dadelijk na het melken geschiedt, moet de melk terstond door middel van koud water voldoende worden afgekoeld en voorts in een koelen, zuiveren kelder worden bewaard, in deugdelijke zuivere melkvaten.

Artikel dertien. De melk moet minstens elken morgen, op tijd en plaats door het bestuur te bepalen, worden afgeleverd in melkstoopen, die door het bestuur worden goedgekeurd en gemerkt. Die stoopen moeten zorgvuldig zuiver worden gehouden; zij zullen zoo noodig in de fabriek op kosten van de leveranciers gereinigd worden; de kosten daarvan bedragen tien cent per stoop.

Artikel veertien. Het bestuur is bevoegd om een onderzoek te doen omtrent het melkvee, de melk, de melkvaten, de kelders en het veevoeder der landbouwers die de melk leveren. Deze zijn verplicht dat onderzoek te gedoogen, den daarmede belasten persoon de gewenschte inlichting en hulp te verleen en zoo noodig iedere melkkoe in zijne tegenwoordigheid te doen melken en hem een monster der melk te laten nemen.

Artikel vijftien. De melkleveranciers zijn verplicht om de voorgeschreven maatregelen, die het gevolg zullen zijn van bedoeld onderzoek, uit te voeren; zoo zij hieraan niet voldoen of indien zij in strijd handelen met de bepalingen van de artikelen negen tot en met veertien, kan het lid van het bestuur in artikel elf bedoeld, de aanneming der melk aan de fabriek tijdelijk weigeren. Het bestuur kan zelfs die aanneming gedurende drie maanden verbieden en dit verbod met drie maanden verlengen of op elken liter te leveren melk eene boete toepassen van hoogstens een cent.

**Zuivelfabriek de Goede Verwachting ± 1900.
Nu: Groningerweg 8**

 **Gevraagd, aan de Handkracht
Boterfabriek te Peize, een**

DIRECTEUR.

Salaris f 8 per week. Zich aan te melden
vóór 12 April e.k. bij den Secretaris.

Provinciale Drentsche en Asser courant, Assen 7-4-1899

Vreemd.
Men schrijft ons uit Peize :
Gisteren zijn door den wachtmeester der
maréchaussée te Groningen, en een zijner onder-
hebbende manschappen, twee melkimmers van
de boterfabriek „De goede verwachting“ te Peize
in beslag genomen, als zijnde geene bij de wet
erkende maten. Zij waren afkomstig uit de wel-
bekende magazijnen van landbouw en zuivel-
benodigdheden van de firma Boeke en Huide-
kooper te Groningen, en op de meeste zuivel-
fabrieken in de provincie Drente in gebruik.
Met belangstelling zien velen den afloop van dit
proces te ontmoet.

De Amsterdammer, Dagblad voor Nederland Amsterdam, 22-11-1896

Artikel zestien. De maat der melk door ieder geleverd, wordt op naam van den leverancier in een daartoe bestemd register geboekt, zoomede als het verlangd wordt ook het gehalte.

Artikel zeventien. Het onderzoek naar het vetgehalte der melk heeft ten aanzien van ieder leverancier minstens eenmaal per week plaats met de daartoe bestemde machine. Naar dat gehalte en naar de hoeveelheid der geleverde melk of alleen naar de hoeveelheid der geleverde melk, een en ander ter bepaling aan het bestuur, wordt voor elke week en voor ieder leverancier het aandeel in de verkregen boter berekend; dit onderzoek geschiedt in het gewone lokaal en kan door ieder leverancier worden bijgewoond.

Artikel achttien. De uitbetaling der te gelde gemaakte boter heeft plaats iedere week, totdat daaromtrent anders mocht worden besloten. De melk wordt uitbetaald naar den prijs waarvoor de boter is verkocht en betaald geworden, na aftrek van alle onkosten.

Artikel negentien. Ieder leverancier is verplicht om zijn aandeel in de ontroomde melk en in de karnemelk dagelijks terug te nemen.

Artikel twintig. Buiten schriftelijke toestemming van den voorzitter van het bestuur is het aan een ieder verboden om iets wat tot de zuivelfabriek behoort mede te nemen of af te geven.

Artikel een en twintig. Het bestuur der vereeniging bestaat uit zeven leden. Het benoemt uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester en regelt onderling de werkzaamheden. Bij ontstentenis van den voorzitter treedt het oudste lid als zijn plaatsvervanger op.

De leden van het bestuur treden alle drie jaren, volgens op te maken rooster, met één Januari af; zij blijven echter in functie totdat hunne opvolgers zijn benoemd. De afgetreden leden zijn herkiesbaar. Elk lid van het bestuur kan echter ten allen tijde in eene algemeene vergadering der leden ontslagen worden. Bij overlijden, ontslag, vertrek of bedanken van een of meer leden van het bestuur geschiedt de benoeming van een nieuw lid binnen eene maand na dat overlijden, ontslag of bedanken; wie voor eene buitengewone vacature tusschentijds optreedt, treedt af op het tijdstip waarop zijn voorganger periodiek had moeten aftreden. Het bestuur treedt niet eerder af dan nadat de opgenomen gelden geheel zijn afbetaald en de fabriek van alle schulden is ontheven. Als dat is geschied dan zullen alle jaar twee leden volgens op te maken rooster aftreden en kunnen daarvoor twee nieuwe leden worden benoemd, doch de ouden zijn herkiesbaar.

Artikel twee en twintig. Aan het bestuur is opgedragen het oprichten, het in wérking brengen en het beheer der fabriek en voorts alles wat bij deze statuten of bij huishoudelijk reglement niet aan de gezamenlijke leden zelve is voorbehouden.

Artikel drie en twintig. De voorzitter belegt eene bestuurs- of eene algemeene vergadering zoo dikwijls als hij dit noodig acht of wanneer het door een-vijfde der leden, met opgave der te behandelen onderwerpen, schriftelijk wordt verzocht. Wordt hieraan geen gevolg gegeven binnen acht dagen, dan kunnen de aanvragers dadelijk eene vergadering beleggen. Wanneer in zulke vergadering meer dan de helft der leden aanwezig is, is het eene wettige vergadering. Voor elke vergadering worden de leden drie dagen te voren schriftelijk opgeroepen, met opgave van de te behandelen onderwerpen. De kosten der bestuursvergaderingen komen voor rekening van de vereeniging.

Artikel vier en twintig. Het boekjaar eindigt den eersten Mei van elk jaar. Binnen twee maanden daarna doet het bestuur in eene algemeene vergadering rekening en verantwoording van zijn beheer. Bij deze rekening wordt overgelegd een inventaris van de goederen der vereeniging, tevens bevattende eene begroting van de waarde dier goederen. In deze of in eene volgende vergadering worden rekening en inventaris onderzocht en daaromtrent beslist.

Wordt in geene dezer vergaderingen een besluit tot afkeuring genomen, dan worden rekening en inventaris beschouwd te zijn goedgekeurd.

Artikel vijf en twintig. De voorzitter opent, leidt en sluit de vergaderingen en behandelt alle voorkomende zaken, die niet aan anderen zijn opgedragen of die eene dadelijke afdoening vorderen.

Artikel zes en twintig. De bepalingen en besluiten zoowel in bestuurs- als in algemeene vergaderingen worden genomen met meerderheid van stemmen der aanwezige leden. Bij staking der stemmen beslist het lot. Een besluit echter tot wijziging dezer statuten, tot het vaststellen der voorwaarden tot aanneming van nieuwe leden wordt niet genomen dan na in eene vorige vergadering te zijn voorgedragen.

Artikel zeven en twintig. Zoodra de fabriek zes volle jaren in werking is geweest, wordt aan ieder lid of rechtverkrijgende de bevoegdheid toegekend, om zijn aandeel op te eischen, berekend naar de laatste balans, maar nooit boven vijftig procent, of dat aandeel aan een ander over te dragen, onder goedkeuring van het bestuur. De waarde van het aandeel wordt berekend naar den laatst goedgekeurden inventaris, bij artikel vier en twintig omschreven.

In geen geval echter zal de opeischung of overdracht kunnen plaats hebben, vóórdát de bij artikel zeven bedoelde schuld ten volle zal zijn afgelost.

Artikel acht en twintig. Wanneer vóór het verstrijken der zes jaren bij het vorig artikel bedoeld, een lid der vereeniging uit de gemeente vertrekt of diens bedrijf ten gevolge van overlijden wordt opgeheven, kan zoodanig lid of diens erfgenamen, onder goedkeuring van het bestuur, en van den bij artikel zeven bedoelden geldschietter, het aandeel aan een ander landbouwer overdoen; kan dit niet geschieden, dan moet het bestuur die aandeelen overnemen.

Artikel negen en twintig. Zoodra het reglement zal zijn tot stand gebracht en door het bestuur en de leden goedgekeurd, kan er geen deelnemer aangenomen worden anders dan onder verplichting om alsdan het dubbele inleggeld te voldoen.

Artikel dertig. Nadat alle schuld zal zijn betaald, zullen de aandeelhouders vier procent van hun kapitaal of aandeelen ontvangen.

Artikel een en dertig. Het bestuur zal kosteloos beheer voeren; mocht het later blijken dat er te veel werkzaamheden aan verbonden zijn, dan zal het bestuur het recht hebben om alsdan aan hen aan wien het beheer is opgedragen eene gratificatie te verleen.

Artikel twee en dertig. Ieder lid heeft één stem.

Artikel drie en dertig. Het bestuur is gerechtigd om een directeur en het overige personeel te benoemen.

Artikel vier en dertig. Bij het eindigen of de ontbinding der vereeniging of ook wanneer de fabriek gedurende een vol jaar stilstaat, mits de schuld bedoeld bij artikel zeven geheel zal zijn afgelost, zal tot liquidatie worden overgegaan. De bezittingen der vereeniging zullen naar plaatselijk gebruik worden verkocht en de opbrengst daarvan, na aftrek van kosten en schulden, onder de leden worden verdeeld. Mocht aan het hierboven bepaalde binnen eene maand na het verstrijken van den aangegeven termijn niet worden voldaan, dan is een-vijfde der leden het recht verzekerd om eene vergadering te beleggen, tot regeling der liquidatie. In die vergadering wordt bij meerderheid der aanwezige leden, hoe klein hun getal ook moge zijn, de verkooping en de vereffening bepaald, met dien verstande echter, dat elk lid zijn aandeel in de zuivere opbrengst zal verkrijgen.

Artikel vijf en dertig. Dadelijk na aflossing der schuld bij artikel zeven bedoeld, worden deze statuten herzien.

Artikel zes en dertig. Voor zoover daarvan bij deze statuten niet uitdrukkelijk is afgeweken, wordt deze vereeniging geregeerd door de bepalingen der wet van den zeventienden November achttienhonderd zes en zeventig (Staatsblad nummer tweehonderd zeven en twintig), aangevuld bij de wet van den zeventienden Mei achttienhonderd acht en zeventig (Staatsblad nummer een en veertig).

Slotbepaling.

Leden die eene der artikelen dezer statuten overtreden, in strijd daarmede handelen of op eenige wijze de belangen der vereeniging schaden, kunnen, op voorstel van het bestuur, van hun lidmaatschap vervallen worden verklaard, met ontzegging van alle aanspraken op restitutie van gedanen inleg, mede-eigendom of dergelijke, en onder verbeurte van zoodanige boete als door de vereeniging zal worden bepaald, behoudens vergoeding van kosten, schade en interesten, volgens de wet, uit hunne onrechtmatige daad voortvloeiende.

Bijaldien binnen veertien dagen na heden zich nog veehouders aanmelden, om als lid te worden aangenomen, kunnen deze door het bestuur nog als leden worden aangenomen, tegen het enkele inleggeld.

Waarvan akte.

Aldus gedaan en verleden, alles op tijd en plaats voorschreven, en alles in tegenwoordigheid van den heer Hendrik Tijmes, burgemeester der gemeente Peize, wonende te Peize, en van Willem Luinge, stalknecht, wonende te Peize, als verzochte en bevoegde getuigen, met de comparanten aan mij notaris bekend.

En onmiddellijk na gedane voorlezing is deze akte geteekend door de comparanten, de getuigen en den notaris.

(Geteekend:) R. Zuideveld, A. Ebbinge Azn., J. Staal, J. Lunsche, J. Ensing. R. Gelmers, B. Gunster, R. Lunsche, E. Rosenbaum, H. Huberts, R. Schuring Hz., H. Schuring, Js. Pieters, H. Sinnige, H. Bakker Fz., R. Staal, G. Staal, R.P. Ebbinge, G. Kok, P. Hoenderken, J. Luinge Lz., J. Ensing Rz., K. Venema, J. Eitens Ez., J.A. Thie, A. van Bruggen, D. Bathoorn Rz., R.D. Bathoorn, L. Westerhof, J. Ebbinge Gzn., G. Staal, H. Venema, J. Luinge Rz., G. Harms, H. Ebbinge Fz., J. Douwes, H. Talens, G.H.C. Mulder, R Ebbinge Az., J. Staal Gzoon, J. de Jonge, J.A. Wilkens, J.R. Dekker, H.H. Been, R. Ensing Hz., H. Tijmes, W. Luinge, G.I.H.Ebbinge Wubben.

Geregistreerd te Assen den negenden Maart 1800 zes en negentig, deel 132, folio 19 recto, vak 3, vier bladen, geen renvooi.

Ontvangen voor recht een gulden twintig cent (f 1,20).

De ontvanger . (geteekend:) Stork.

